

Başkomiser

 Burak KARA

Emniyet Genel Müdürlüğü
Superintendent, General Directorate of
Security
burakkara91@hotmail.com

Dr. Öğr. Üyesi

 Ömer ÇAMUR

Bingöl Üniversitesi
Asst. Prof, Bingöl University
omercamur44@gmail.com

KAMU GÜVENLİĞİ: KALABALIK YÖNETİMİ AÇISINDAN BİR DEĞERLENDİRME*

PUBLIC SAFETY: AN EVALUATION IN
TERMS OF CROWD MANAGEMENT

ARTICLE INFORMATION | MAKALE BİLGİSİ

Research Article | **Article Type** | **Makale Türü** | Araştırma Makalesi

30.10.2024 | **Date Received** | **Geliş Tarihi** | 30.10.2024

04.12.2024 | **Date Accepted** | **Kabul Tarihi** | 04.12.2024

Ethical Statement | Ethical rules were followed during the preparation of this study

Etik Beyanı | Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde etik ilkelere uyulmuştur

Yes - Turnitin - intihal.net | **Plagiarism Checks**

Benzerlik Taraması | Yapıldı - Turnitin - intihal.net

No conflict of interest declared | **Conflicts of Interest**

Çıkar Çatışması | Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

No funds, grants, or other support was received | **Funding**

Finansman | Fon, hibe veya başka bir destek alınmamıştır.

[CC BY NC 4.0](#) | **License**

Lisans | [CC BY NC 4.0](#)

Author Contributions | The authors contributed equally to the work.

Yazar Katkıları | Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkıda bulunmuştur.

Ethics Committee Approval | The study subject does not require ethics committee permission.

Etik Kurul Onayı | Çalışma konusu etik kurul iznini gerektirmemektedir.

* Bu çalışma Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı'nda Dr. Öğr. Üyesi Ömer ÇAMUR danışmanlığında Burak KARA tarafından hazırlanan ve 2024 yılında tamamlanan "Kamu Güvenliği ve Kalabalık Yönetimi" başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

KAMU GÜVENLİĞİ: KALABALIK YÖNETİMİ AÇISINDAN BİR DEĞERLENDİRME

ÖZET

Kamu güvenliği, insanların huzur içerisinde yaşamaları için gerekli olan temel unsurdur. Kamu güvenliğinin bozulduğu durumlarda insanların günlük yaşam aktivitelerini gerçekleştirmeleri, güvenliklerini sağlamaları ve bir arada yaşamaları mümkün değildir. Kamu güvenliğinin sağlanması insanların ekonomik refahlarının, eğitim, sağlık, siyasal ve demokratik özgürlüklerinin garanti altına alınması ile mümkündür. Günümüzde kalabalıklar içerisinde yaşayan insanların haklarının garanti altına alınmasının önemli bir bileşenini kalabalık yönetimi oluşturmaktadır. Kalabalık yönetimi, kalabalık grupların kontrol altında tutulmasını, insanların belirli yer veya mekânlardaki hareketlerinin, davranışlarının ve faaliyetlerinin düzenlenmesini ve güvenli yaşam alanlarının inşa edilmesini ifade etmektedir. Başarılı bir kalabalık yönetimi kamu güvenliğinin sağlanması ve insanların yaşamlarını güvenli ortamlarda sürdürebilmelerinin önemli bir koşuludur. Kamu güvenliği ve kalabalık yönetimi ilişkisinin incelendiği bu çalışmada öncelikle güvenlik, kamu güvenliği ve kalabalık yönetimi açıklanacaktır. Çalışmanın devamında ise kamu güvenliği ve kalabalık yönetimi ilişkisi temelinde kalabalık yönetimde dikkat edilmesi gereken hususlar tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Güvenlik, Kamu Güvenliği, Kalabalık, Kalabalık Yönetimi.

PUBLIC SAFETY: AN EVALUATION IN TERMS OF CROWD MANAGEMENT

ABSTRACT

Public security is the fundamental element necessary for people to live in peace. In situations where public security is deteriorated, it is not possible for people to carry out their daily life activities, ensure their security and live together. Public security can only be ensured by guaranteeing people's economic welfare, education, health, political and democratic freedoms. Today, crowd management is an important component of guaranteeing the rights of people living in crowds. Crowd management refers to the control of crowded groups, the regulation of people's movements, behaviors and activities in certain places or spaces, and the construction of safe living spaces. Successful crowd management is an important condition for ensuring public safety and enabling people to live their lives in safe environments. In this study, which examines the relationship between public safety and crowd management, security, public safety and crowd management will be explained first. In the rest of the study, the issues to be considered in crowd management will be discussed on the basis of the relationship between public safety and crowd management.

Keywords: Security, Public Safety, Crowd, Crowd Management.

1. GİRİŞ

Güvenlik, insanlık tarihi kadar eski bir geçmişe sahip kavramlardan biridir. İnsanlar ilk çağlardan beri güvenli ortamlar inşa etmeye ve can ve mal güvenliklerini korumaya yönelik faaliyetler gerçekleştirmişlerdir. İnsanların tarihsel süreç içerisinde bir arada yaşamaları güvenliğe duydukları ihtiyacı artırmıştır. Bu ihtiyaç günümüzde daha fazla hissedilmektedir. Çünkü günümüzde insanlar büyük kentlerde ve kalabalıklar içerisinde hayat sürmektedirler. Modern dünyada insanların güvenlik ihtiyaçlarının karşılanması ve bir arada huzur içerisinde yaşamaları kamu güvenliğinin sağlanması olarak ifade edilmektedir.

Kamu güvenliği, toplumsal yaşam için temel bir ihtiyaçtır. Kamu güvenliği ihtiyacının önemli olduğu alanlardan biri kalabalık ortamlar gelmektedir. Genel bir ifadeyle çok sayıda insanın bir arada yaşayarak oluşturdukları insan yığını olan kalabalık, günlük yaşamda sıkça kullanılan bir kavram ve yaşanılan bir ortamdır. Kalabalık, bazı durumlarda kamu güvenliğini tehdit edici bir yapı haline alabilmektedir. Genellikle ortak bir irade içerisinde bulunmayan kalabalıklar, yaşanabilecek olaylar sonucunda birliktelik sağlayarak eyleme geçebilmekte ve saldırgan gruplar haline alabilmektedir. Bunun engellenebilmesi kalabalık yönetimini gerekli kılmaktadır. Kalabalık yönetimi, kalabalıkların kontrol altında tutulması ve ortaya çıkabilecek olumsuz durumların engellenebilmesi hususunda gerekli planlama, örgütlenme, koordinasyon ve denetleme faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi süreçlerini kapsayan geniş kapsamlı bir kavramdır. Kalabalık yönetimi bir arada yaşayan bireylerin güvenliğinin sağlanması amacıyla gerçekleştirilmektedir.

Bu çalışmanın temel amacı, kalabalık yönetiminin kamu güvenliği üzerindeki etkisinin ortaya konmasıdır. Bu amaç doğrultusunda çalışmada, öncelikle güvenlik kavramı ve güvenlik hizmetleri, kamu güvenliği ve kamu güvenliğini bozan durumlar, kalabalık kavramı ve kalabalık yönetimi konuları detaylı bir şekilde incelenecektir. Ayrıca çalışmada kamu güvenliğinin sağlanması için kalabalık yönetiminde dikkat edilmesi gereken unsurlar, kalabalıklara müdahale yöntemleri ve kalabalıklara müdahalede dikkat edilmesi gereken hususların neler olduğu açıklanacaktır.

2. GÜVENLİK VE GÜVENLİK HİZMETLERİ

Güvenlik, insanlığın var olduğu günden beri ihtiyaç duyulan bir kavramdır. Hatta güvenlik, evrendeki bütün canlılar için geçerli olan bir ihtiyaçtır. Tüm canlılar doğuştan kendi güvenliğini sağlama içgüdüleri ve yeteneğiyle dünyaya gelirler. İnsanlar ise güvenlik konusunda toplu halde yaşamayı öğrenmişlerdir. Kalabalık bir yaşam sürerek dışarıdan gelebilecek tehditlere karşı kendilerini daha güvende hissetmişlerdir. Toplu yaşam, beraberinde teşkilatlanma, devlet kurma ihtiyacını doğurmuş ve devletleşme ile kolektif hareket kabiliyeti gelişim göstermiştir. Bunun sonucu olarak güvenlik kavramı da devletin birincil ve asli görevi haline gelmiştir (Fidan, 2020, s. 5).

Güvenlik, etimolojik açıdan incelendiğinde, Latince "securitas/securus"den gelmektedir. Güvenlik kelimesi "tasa, dert, kaygıdan azade olmak, sıkıntısız olmak" anlamlarını içermektedir (Neocleous, 2006, s. 73). Geniş bir içerik ihtiva eden güvenlik, devletlerin, toplulukların ve bireylerin varlığını sürdürme ve koruma amacı ile yapmış oldukları faaliyetleri ve var olan güvensizlik ortamını düzeltmek amacıyla ortaya koydukları stratejik planları, politikaları ve uygulamaları kapsamaktadır (Dedeoğlu, 2004, s. 2). Güvenlik, insanların özgürce ve korku hissi olmadan yaşayabilmesi ile birlikte doğabilecek tehditlere karşı emniyette olmasıdır (Açıkmeşe, 2018, s. 12). Diğer bir tanıma göre güvenlik, devlete, topluma, kişilere, mal ve eşyalara yönelik

tehlike ve kazaları önlemek için alınan hukuka uygun önlemlerin tümünü ifade etmektedir (Dündar, 1998, s. 16).

Güvenlik ihtiyacı, insanların temel ortak ihtiyaçlarından biridir. Güvenlik ihtiyacının karşılanması, günümüz modern toplumlarında devlet tarafından sağlanmaktadır. Dolayısıyla güvenlik, devlet tarafından sunulan kamusal bir hizmet olarak nitelendirilmektedir (Karaman & Seyhan, 2001, s. 150). Bu doğrultuda güvenlik hizmetini, devletin vatandaşların güvenliğini sağlamaya yönelik sunmuş olduğu hizmetler olarak ifade etmek mümkündür. Diğer bir tanıma göre güvenlik hizmeti, toplumsal yaşamın güven içinde sürdürülmesine ve kamu düzeninin sağlanmasına yönelik hizmetler olarak devleti doğrudan ilgilendiren hizmetlerdir (Uğur & Geygüç, 2019, s. 134).

Güvenlik hizmetlerinin temel amacı, hukukun üstünlüğünün, kamu huzurunun ve düzeninin sağlanması, temel insan hak ve özgürlüklerinin korunması, toplumsal yaşamda ortaya çıkabilecek suçları önlemek, suçu tespit etmek, suça karşı mücadele etmek, vatandaşlara yardım etmek ve vatandaşların hizmetinde olmaktır (Kayacı, 2019, s. 59). Bu temel amaçları gerçekleştirmek amacıyla üretilen güvenlik hizmetleri, devletlerin güvenlik ile ilgili yaklaşımlarına ve sosyokültürel durumlarına göre farklılık göstermektedir. Özellikle küreselleşmeyle birlikte ülkelerin güvenlik anlayışları da değişmektedir. Küreselleşmenin neden olduğu etki ile güvenlik algısı konusunda ciddi sorun ve ihtiyaçlar ortaya çıkmaktadır. Güvenliği tehdit eden unsurlar zamanla artarak çeşitlenmiştir. Bunun sonucunda da güvenlik algısı genişleyerek ve büyüyerek daha ciddi bir konu haline gelmiştir. Günümüz modern dünyasında devletlerin güvenlik konusunda farklı görevleri bulunmaktadır.

Güvenlik hizmetleri, kamu düzeninin sağlanması hususunda ve insanların sağlam toplumsal bir yapı oluşturmalarında önemli bir ihtiyaçtır (Aydın, 2004, s. 57). Güvenlik hizmetlerinin kendisine has birçok özelliği bulunmaktadır. Güvenlik hizmetleri, evrensel nitelikte, süreklilik arz eden, eşitlik ve tarafsızlık ilkelerine uyularak sunulan, çerçevesi yasalarca belirlenmiş bulunan, temel odak noktasını insanın oluşturduğu, toplumsal değişime uygun bir şekilde gelişim gösteren, örgütsel ve profesyonel bir yapıya sahip çok yönlü hizmetlerdir (Çetin, 2007, ss. 7-8).

3. KAMU GÜVENLİĞİ

Güvenlik kavramı gibi oldukça geniş bir yapıda bulunan kamu güvenliği, yer, zaman ve sosyal yaşamın birçok alanında karşılaşılan kavramlardan biridir (Özdemir, 2016, s. 2). Kamu güvenliği, güvenlik kelimesinin önüne eklenen kamu kelimesi ile oluşturulmuştur ve daha bütüncül ve toplumsal bir nitelik sergilemektedir. Bu doğrultuda kamu güvenliği, bir devlet içerisinde halkın can ve mal güvenliğinin sağlanmış olmasıdır (Kızılyel, 2014, s. 63). Bir diğer tanıma göre kamu güvenliği, "bir ülkenin coğrafi sınırları içerisinde, her türlü tehdit ve tehlikeden uzak olarak başta vatandaşların güvenlik ve huzurunun sağlanması, daha sonra da sırasıyla, devlete ve özel kişilere ait binaların her türlü sabotaj ve tehlikelere karşı korunması"dır (Seçkin, 2001, s. 20).

Kamu güvenliği, toplumsal yaşamın en temel gereksinimlerinden biri olma özelliğini taşıırken, bu ihtiyacın karşılanarak kamu güvenliğinin sağlanması ise, devletin en önemli ve en temel görevlerinden biridir. Bir ülkede toplumun can ve mal güvenliğinin sağlanması, suç işlenmesinin önlenerek kamu düzeninin korunması anlamına gelen kamu güvenliği, toplumsal açıdan vatandaşları ve devlet açısından yönetim birimlerini ilgilendiren bir faaliyettir (Urhal, 2009, s. 70). Bu doğrultuda kamu güvenliğinin hak ve özgürlüklerin korunmasının yanı sıra trafik,

ekonomi, orman ve çevre güvenliği gibi birçok farklı alanla ilişkili olduğu ifade edilebilir (Güneş, 2019, s. 437).

Kamu güvenliği, birlikte yaşamın ve modern toplumun bir gereği olarak kanunların uygulanması, kamu düzeninin sağlanması, bireysel hak ve hürriyetlerin korunması ve suçun önlenmesine yönelik gerçekleştirilen faaliyetlerden oluşan çok boyutlu bir olgudur (Gemici, 2023, s. 3). Dolayısıyla toplum açısından kamu güvenliğinin önemi büyüktür ve tüm ihtiyaç ve çıkarların önünde yer almaktadır. Toplum ve birey için önemli bulunan ekonomi, eğitim ve sağlık gibi ihtiyaçların sorunsuz bir şekilde giderilebilmesinin yolu kamu güvenliğinin sağlanmasına bağlıdır (Mayerfeld, 2009, s. 58).

Kamu güvenliğinin sağlanması öncelikle gerekli tedbirlerin alınması ve alınan tedbirlerin sürekli kontrol ve takip edilmesiyle mümkündür. Alınacak tedbirler güvenliğe zarar verecek tehditlerin boyutuna ve durumuna göre değişiklik gösterebilir. Alınacak tedbirlerin en önemlisi toplum ve devlet bütünleşmesinin sağlanmasıdır. Devletin ve güvenlik güçlerinin teknik kabiliyetleri ve sayısı ne kadar iyi olursa olsun, toplumun desteklemediği güvenliğin sağlanabilmesi ve alınacak diğer tedbirlerin başarı gösterebilmesi oldukça zordur. Bu nedenle vatandaşların bu konuda etkin bir rol üstlenmeleri ve güvenliği tehlikeye atacak riskler karşısında güvenlik güçleri ile işbirliği yapmaları gerekmektedir (Acar, 2019, s. 18; Philips, 2016, s.1-3).

Kamu güvenliği kolluk hizmetleri ile sağlanmaktadır. İdarenin kamu düzenini ve güvenliğini sağlamak ve sürdürmekle görevli kurumlarına kolluk, bu kurumların kamu düzeni ile kamu güvenliğini sağlamak ve korumak için yaptığı tüm faaliyetlere kolluk faaliyetleri denilmektedir (Fındıklı & Bilgiç, 2006, s. 198). Kolluk kuvvetleri, kamu güvenliğini sağlama konusunda gerektiği zaman kanunlarda belirtilen şekillerde zor kullanma yetkisini kullanabilmektedir. Kolluk faaliyetleri kapsayıcı niteliktedir. Bu faaliyetler sadece devletin vatandaşlarına karşı olan tehditleri değil, devletin kendisine, toprak bütünlüğüne karşı saldırı ve tehditlere karşı da reaksiyon gösterip gerekli adımları atması kamu güvenliğinin gerekliliklerindedir. Bu çerçevede değerlendirdiğimizde kamu güvenliğini sağlamada rol alan görevlilere önemli bir iş düşmektedir (Kızılyel, 2014, s. 63).

İnsan yaşamı üzerinde doğrudan etkili olan kamu güvenliği, farklı faktörlerin etkisiyle zaman zaman aksayabilmektedir. Kamu düzenini bozan durumlar geniş kapsamlı bir çerçevede incelenebilir. Savaşlar, terör olayları, ülkeyi etkileyen göç dalgaları, ekonomik sorunlar gibi durumların tümü kamu düzenini bozacak nitelikte önemli olgulardır. Lakin kalabalık yönetimi açısından düşünüldüğünde kamu güvenliğini bozan durumların başında olay ve toplumsal olay olguları gelmektedir. Olay ve toplumsal olay, kalabalık yönetimi ile ilgili temel unsurlardır. Dolayısıyla olay ve toplumsal olayın açıklanması konunun mahiyeti açısından önemlidir.

3.1. Olay ve Toplumsal Olay

İnsan yaşamının olağan akışı içerisinde istenmeyen ve olağandışı olarak nitelendirilen bir takım siyasi, ekonomik, toplumsal veya sosyal durumlar ortaya çıkabilmektedir. Bu durumların etkisiyle kamu düzenini ve güvenliğini bozan birtakım ayaklanma, eylem, grev, boykot gibi vatandaşların tepkileriyle karşılaşmaktadır. Bu gibi durumlar kamu güvenliğinin bozulmasına neden olabilecek olaylar olarak değerlendirilmektedir. Kamu güvenliğini bozan durumlar genel olarak olay ve toplumsal olay olmak üzere iki farklı şekilde ortaya çıkmaktadır.

Olay, kelime anlamı itibarıyla, "ortaya çıkan, oluşan durum, ilgi çeken veya çekebilecek nitelikte olan her türlü iş, hadise, vaka" olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2022). Olay, insanların

yaşamlarını sürdürürken her an her yerde karşılaşabileceği bir olgudur. Genel bir kavram olup anlamı kapsayıcı niteliktedir.

Toplumsal olay ise, olay kavramından daha özel bir içeriğe sahiptir. Kolektif bir aksiyon türü olan toplumsal olay, birden fazla insanın toplu olarak faaliyet ve eylemde bulunmak amacıyla bir araya gelmeleri veya getirilmelidir. Genel olarak politik, ekonomik, sosyal ve kültürel değişimler karşısında verilen kolektif tepkiler olarak ifade edilen toplumsal olaylar, toplumdaki değişimler sonucunda gerilim yaşayan grupların istediklerine ulaşmak üzere organize ettikleri ya da katıldıkları toplu hareketlerdir (Can & Taşcı, 2016, s. 151; Cinoğlu & Güneş, 2003, s. 298). Toplumsal olay, olayın başlangıç ve bitişi ile zamanı ve yeri belli olan, tarihin belli bir kısmında yaşananları anlatan olaylardır (İçli, 2012, s. 50). Toplumsal olay, daha çok birden fazla insanı ilgilendiren, bilinçli ya da bilinçsiz, yasadışı, kanuna aykırı yollarla şiddete dönüşme ihtimali olan, devletin düzenini ve kişisel hak ve özgürlükleri tehdit edebilecek tüm durumları ifade etmektedir (Göksu, 2007, s. 20).

Toplumsal olaylar belirli amaçlara ulaşmak üzere gerçekleşirler. Toplumsal olaylarda amaç genellikle, kamuoyunun ilgisini çekmek, siyasi yetkililere sorunların önemini göstermek, üyeler arasında dayanışmayı artırmak, taraftarlarına güçlü oldukları imajını ve rakiplerine ise korku vermektir (Güngör, 1992, s. 29). Toplumsal olaylar sırasında vatandaşların haklarını demokratik sınırlar dâhilinde kullanması halinde, doğabilecek çatışma oranının en düşük seviyede olacağı öngörülmektedir. Ancak düzenlenen her toplumsal olayda, toplantıya katılanların karar ve kanaatlerinde genellikle değişiklik olmamaktadır. Buna rağmen toplantıyı dışarıdan izleyen seyirci konumundaki bireylerin düşüncelerini olumlu veya olumsuz yönde etkilediği kabul edilmektedir (Kocaoğlu, 2009, s. 35).

Toplumsal olaylar kendisine has özelliklere sahip olaylardır. Toplumsal olayların temel özellikleri, herkesin rahatlıkla katılabilmesine olanak tanınması, fertlerin ekonomik ve sosyal durumlarını göz önüne almaması, düşüncelerin toplu şekilde özgürce ifadesine imkân vermesi, diğer araçlara göre en sık kullanılan ifade ve baskı aracı olması şeklinde sıralanabilir (Sunay, 2001, s. 182). Sayılan özellikler toplumsal olayın neyi ifade ettiğini daha net bir şekilde ortaya koymaktadır.

Toplumsal olaylar, geniş bir içerik ihtiva etmektedir. Bu durum toplumsal olayların farklı şekillerde ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Aslında toplumun gelişim sürecine bağlı olarak toplumsal olaylar da çeşitlenmektedir ve farklı türler ile somutlaşmaktadır. Bu doğrultuda günümüzde sıklıkla karşılaşılan toplumsal olayları ani gelişen toplumsal olaylar, gösteri yürüyüşleri ve genel toplantılar şeklinde gruplandırmak mümkündür.

Ani gelişen toplumsal olaylar, kendiliğinden meydana gelen olaylardır (Kara, 2005, s. 40). Ani gelişen toplumsal olaylar, günümüzde hayatın olağan akışı sırasında yaşanan bir olaya karşı ani verilen bir tepki sonucunda ortaya çıkmaktadır. Ani gelişen olayların bir organizatörü ve düzenleyicisi bulunmaktadır. Dolayısıyla formalite olarak yerine getirilmesi gereken işlemler henüz gerçekleştirilmeden olay gerçekleşir (Atalay 1995, s. 53; İşgören, 2011, s. 68). Ani gelişen olayların 'saldırı' unsurunu içermesi durumunda ilgili olay korsan gösteri olarak değerlendirilir. Bu olaylar, kamu güvenliğini bozma ve kişi hak ve özgürlüklerini kısıtlama gibi tehlikeleri barındırmaktadır.

Gösteri yürüyüşleri, bir talebin, isteğin veya karşıt görüşün, kamuoyunun dikkatini çekecek şekilde, açık havada ve toplu olarak açığa vurulması eylemi olarak tanımlanmaktadır (Püsküllüoğlu, 2010, s. 412). Gösteri yürüyüşleri, belirli konular üzerinde halkı aydınlatmak ve

bir kamuoyu etkisi oluşturmak amacıyla gerçek ve tüzel kişiler tarafından düzenlenen yürüyüşler şeklinde de tanımlanmaktadır (Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu, 1983, Md. 2/b). Gösteri yürüyüşleri, insanların topluluk halinde beraberce bir noktadan başka bir noktaya sloganlar atarak, bayrak, flama, pankartlar vb. araçları kullanarak ulaşması eylemidir. Gösteri yürüyüşleri, belirli şartlar altında saldırgan bir hal alabilmekte ve kamu güvenliğini tehdit edebilmektedir.

Genel toplantılar ise, kamuya açık alanlarda, herkesin katılımına imkân verecek şekilde gerçekleştirilen toplantılardır. Genel toplantılarda katılımcı sayısı belli değildir. Dışarıdan katılıma açık olduğu için sayı artabilir veya konunun mahiyetine göre azalabilir. Ayrıca katılımcılara dair rutin bir kriter de bulunmamaktadır. Dolayısıyla genel toplantılar herkesin katılabilme imkânı bulunan toplantılardır (Türkeli, 2019, ss. 17-18). Genel toplantılar provoke edilmeleri veya amacı dışına taşmaları durumunda kamu güvenliğini tehdit edici bir hal alabilmektedir.

Toplumsal olaylar aniden ortaya çıkmazlar. Olaya yol açan şartlar süreç içerisinde olgunlaşır. Dolayısıyla yaşanan olayların bir hazırlık süreci bulunmaktadır. Hazırlık aşaması bazen kendiliğinden gelişebilirken bazen de bireyler tarafından sistemli bir şekilde gerçekleştirilir. Henüz başlangıç aşamasında olaylara müdahalede bulunmak gerekir. Aksi bir durum öfkeli ve umutsuz bireylerin sayısının artmasına ve olayların geniş halk kitlelerine yayılmasına neden olabilir (AREM, 2007, s. 7). Dolayısıyla basit bir neden dahi kamu güvenliğini tehdit edici bir boyuta ulaştırabilir.

4. KALABALIK VE KALABALIK YÖNETİMİ

Kalabalık, bir arada yaşama ve toplumla ilişkili bir kavramdır. Toplum, sınırları belli bir doğal çevrede ortak amaçlar için bir araya gelen, birbiri ile sağlam ilişki, işbirliği ve dayanışma içinde olan insanlardan oluşan kümelerdir. Toplum, belirli bir bölgede yaşayan insanların ortak bir yaşayış tarzını bölüştükleri en büyük insan grubudur. Kalabalık, toplum kavramını da içine alan ve toplum ile benzer niteliklere sahip olan bir kavramdır (Ülken, 1969, s. 159).

Toplum kavramı ile yakından ilişkili olan kalabalık, çok sayıda insanın bir araya gelmesiyle oluşan insan topluluğu olarak ifade edilmektedir. Kalabalık, ortak bir görüş doğrultusunda hareket eden, düzenli örgütlenmeyen, aynı heyecanı yaşayan ve sürekli olmayan insanlardan oluşan topluluktur (Aydın, 2015, s. 251). Kalabalık, "fiziksel olarak veya mekânsal olarak birbirine yakın olmalarına rağmen karşılıklı ilişkileri bulunmayan aralarında ortak amaç, hedef, normlar olmayan insan topluluklarıdır" (Sayan & Sert Özen, 2023, s. 273). Diğer bir tanıma göre kalabalık, aralarında gerçek anlamda bir bütünlük bulunmayan, farklı kültürel değerlere sahip, aynı kültür içinde kimliğini bulamayan bireylerden oluşan yapıdır (Töre, 2004, s. 55).

Kalabalık kavramı çeşitli kaynaklarda yığın veya sosyal grup kavramlarıyla da ifade edilmektedir. Gündelik hayatta kullanılan dilden farklı olarak düşünüldüğünde tesadüfen bir araya gelmiş, yan yana ve birlikte bulunan, beraberce yürüyen insanlar sosyal grup olarak tanımlanmaktadır. Sosyal grupta insanlar arasında bir etkileşim bulunmaktadır ve mensubiyet duygusu gelişmiştir. Kalabalıkta ise bu duygu daha zayıftır. Dolayısıyla kalabalık, insanlar arasında etkileşim ve mensubiyet duygusunun gelişmediği insan topluluğudur. Kalabalık ile karıştırılan bu kavramlar aslında kalabalık kavramı çatısı altında bulunmaktadır ve kalabalık kavramı ile yakın anlamlara gelmektedirler (Sevindik, 2005, s. 20).

Kalabalık, kendine has özellikleri bulunan bir olgudur. Kalabalığın genel özellikleri aşağıdaki şekilde açıklanabilir (Kocaoğlu, 2009, s. 47; Keskin, 2012, s. 9; Özel Güvenlik Temel ve Yenileme Eğitimi, 2022, s. 196):

- Genellikle belirli ve dar bir alanda yer alır.
- Aralarında herhangi işbölümü yoktur.
- Kalabalığı oluşturan bireyler çoğunlukla birbirlerini tanımazlar, ilişkileri en alt düzeydedir.
- Birbirlerine itaat etme veya sorumluluk duyma zorunluluğu hissetmezler.
- Tedirgin ve duygusaldırlar.
- Kalabalık içerisindeki birliktelik geçici ve kısa sürelidir.
- Ortak yönleri sadece gelip geçici heyecanı paylaşmalarıdır.
- Yasalara veya kurallara genellikle saygılıdırlar.

Kalabalık farklı şekillerde oluşabilir. Genel olarak rastgele bir arada bulunan insanları ifade eden kalabalık, birbirlerini tanıyan veya ortak bir amaç doğrultusunda bir arada bulunan insanlardan da oluşabilir. Kalabalığın oluşumunda neden önemli değildir. Önemli olan, insanların ortak amaçlar doğrultusunda veya rastgele bir araya gelmiş olmalarıdır.

Kalabalığı oluşturan bireylerin kontrolü, istenmeyen olayların yaşanmaması ve kamu güvenliğinin bozulmaması açısından oldukça önemlidir. Bunun sağlanabilmesi kalabalık yönetimi ile ilgilidir. Kalabalık yönetimi, günümüzde çağdaş yönetim tekniklerinden biri olarak kabul edilen ve hem bireysel hem de toplumsal yaşam açısından önemli görülen kavramlardandır (Aydın, 2015, s. 263).

Günümüzde insan nüfusunun artması sonucu kalabalık bölgelerin ve kentlerin sayısı sürekli artmaktadır. Bu durum kalabalık yönetiminin gün geçtikçe önemli bir hale gelmesini beraberinde getirmektedir. Nüfusun yoğun yaşandığı bölgelerde insanların günlük aktivitelerini gerçekleştirebilmeleri ve yaşamlarını belirli standartlar dahilinde yürütebilmeleri kalabalık yönetimini gerekli kılmaktadır.

Kalabalık yönetimi, büyük bir grup insanın, belirli bir yer veya mekândaki hareketlerini, davranışlarını ve faaliyetlerini kontrol etmek ve düzenlemek için sistematik olarak önlemlerin planlanması, organize edilmesi ve uygulanması sürecidir. Kalabalık yönetiminin temel amacı, katılımcıların denetlendikleri duygusuna kapılmadan etkinlikle ilgili olumlu tecrübeler yaşamalarını sağlamaktır. Kalabalık yönetimi bütün insan topluluğuna değil, birey bazında katılımcılara odaklanmalıdır (Tokay Argan, 2012, s. 120).

Kalabalık yönetimi, güvenli ve emniyetli bir ortam oluşturarak, panik ortamını ve hızlı kalabalık hareketlerini önlemek amacıyla sayıca fazla insan gruplarının yönetilmesi sürecidir. Kalabalık yönetimi, sorumlu birimler ya da kişiler tarafından, insanların bilinçli veya bilinçsiz bir arada bulunduğu, kalabalık halinde oluşum gösterdiği yerlerde huzur ve güvenin sağlanması amacıyla gerçekleştirilen tüm faaliyetleri kapsamaktadır.

Kalabalık yönetimi, toplumsal düzenin sağlanmasında gerekli olan temel bir faaliyettir. Kalabalık yönetiminin sağlanamadığı durumlarda kamu güvenliğinin zarar görmesi muhtemeldir. Bu durum kamu güvenliği ile kalabalık yönetimi arasındaki ilişkiden kaynaklanmaktadır.

Dolayısıyla kalabalık yönetimi ile kamu güvenliği arasındaki ilişkinin incelenmesi konunun mahiyeti açısından önemlidir.

5. KAMU GÜVENLİĞİ VE KALABALIK YÖNETİMİ İLİŞKİSİ

Kamu güvenliği ile kalabalık yönetimi birbiri ile bağlantılı olan iki kavramdır. Günümüzde kamu güvenliği toplumun genelini ilgilendiren ve daha çok insanların bir arada, topluluk olarak buldukları yerlerde ihtiyaç haline gelmiştir. Çünkü kalabalık yerlerde kamu güvenliğini sağlamak, eldeki kaynakları planlamak ve etkin biçimde kullanmak kamu güvenliği açısından bir gerekliliktir. Bu açıdan bakıldığında aslında kamu güvenliğini sağlamanın çok önemli olduğu, kamu güvenliğinin ise etkin ve verimli bir kalabalık yönetimi ile mümkün olabileceği ifade edilebilir.

Kamu güvenliği ile kalabalık yönetimi arasındaki ilişki üç farklı şekilde ortaya çıkmaktadır. Bunlardan ilki, kamu düzeninin bozulmasıdır. Bir araya gelen irili ufaklı kalabalıklar olası durumlarda kamu düzeninin bozulmasına neden olabilmektedirler. İkincisi, kamu rahatsızlığıdır. Kalabalıkların bağırması, tezahüratta bulunması, şarkı söylemesi vb. davranışlar diğer insanların rahatsız olmalarına neden olabilir. Üçüncüsü ise isyandır. İsyan, kalabalığın başkalarına saldırması, malları tahrip etmesi vb. yöntemlerle şiddete başvurusu durumudur (Kulkarni, 2018). Tüm bu durumlar kalabalıkların kamu güveninin bozulması üzerindeki etkisini oraya koymaktadır.

Günümüzde bir arada yaşayan insanlar, taleplerini dile getirmek ve haklarını aramak için toplu halde hareket etmektedirler ve isteklerini eylemsel faaliyetlerle dile getirmeye çalışmaktadırlar. Bu, her geçen gün daha da yaygınlaşmaktadır. Organize ya da rastlantısal bir şekilde kalabalık içerisinde kendini bulan bireylerin, bu bütünü oluşturan diğer bireylerle beraber karşılaşmış oldukları zor ve tehlikeli durumlarda birlik ve beraberlik duygusu üst seviyeye çıkmaktadır (Russell, 2008, s. 43). Böyle bir durumda kalabalığı oluşturan bireylerde söylem ve eylem birliğinin oluşması, duygusal hareket etme eğiliminin artması, düşüncenin hemen davranışa dönüştürülmesi isteği ve bastırılmış duygu ve düşüncelerin ortaya çıkması durumları ile karşılaşabilmektedir (Aydın, 2015, s. 252). Bu durum kalabalığın kısa süre içerisinde gruplaşmasına ve bir olaya mahal vermesine neden olabilmektedir. Dolayısıyla kalabalık yönetiminin önemi gün geçtikçe artmaktadır. Ayrıca bağlantılı olarak kamu güvenliğinin sağlanması için de kalabalık yönetiminin planlı ve düzenli olarak yapılması önem arz etmektedir (Sağ Kara & Yıldırım, 2023, s. 1116).

Kalabalık bölgelerde herhangi bir olay sonucu yaşanan korku ve panik, kamu güvenliğini olumsuz etkileyebilmektedir. Canetti'ye (1978, s. 24) göre, panik ve korku, kalabalığın kalabalık içinde dağılmasıdır. Panik ve korku, kalabalığın kontrolsüz bir şekilde hareket etmesine neden olabilmektedir. Bu durum panik ve korkunun bulaşıcı olmasından kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla panik ve korku, kalabalık içerisinde insanların kendilerine ve çevrelerine zarar verebilmeleri konusunda etkili olabilmektedir ve kamu güvenliği zarar görebilmektedir.

Kalabalık içerisinde insanların normalde sergilemeyecekleri davranışları sergilemeleri kamu güvenliği açısından dikkate alınması gereken diğer bir husustur. Kağıtçıbaşı'na göre kalabalıklar içerisinde yer alan bireylerin kalabalığın etkisiyle riske girme ve uçlara kayma eğilimi artmaktadır (2014, ss. 307-309). Çünkü kalabalık, bilinçli kişiliğin bastırılmasına ve bilinçsiz davranışların ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Jahoda, 2011, s. 140). Özellikle kalabalıkların beklenmeyen olaylara dönük ani tepkiler verebilmeleri, bireyin kalabalık içerisinde bilinçsiz dürtü ile davranışının tahmin edilememesi, hareket ve hislerin karşılıklı taklit yoluyla hızla

yayılması ve kalabalığın taşıdığı anonimlik hissini bireylerin sergilediği davranışları üzerindeki kontrolünü azaltması gibi nedenler (Arkonacı, 2008, s. 280), kalabalıkların kamu güvenliği açısından tehdit oluşturmasına neden olabilmektedir.

Çağımızdaki en önemli toplumsal sorunların başında kamu güvenliğinin bozulması gelmektedir (Gül, 2010, s. 170). İyi bir şekilde yönetilemeyen kalabalıklarda, toplumsal düzeninin aksayacağı, bunun sonucunda bazı istenmeyen olayların meydana gelmeye başlayacağı ve kamu güvenliğinin yitirileceği bilinmektedir. Yaşanacak olaylar kamu güvenliğinin bozulması ile sonuçlanacaktır. Yerinde ve zamanında alınmayan tedbirler ve güvenlik önlemleri sonucunda kamu güvenliğini sağlamak, önlemler almak zorlaşacaktır. Kamu güvenliğinin olmadığı kalabalık yerlerde insanların huzur ve güvenliği tehdit altındadır. İnsanlarda tedirginlik ve korku ön plana çıkmaktadır. İnsanların yaşam kalitesinde düşme meydana gelmektedir ve toplumun gelişimi yavaşlamaktadır. Bu durum daha önemli alanlar olan eğitimde, sosyal yaşamda ve ticarete aksamaların ve bozulmaların meydana gelmesini ve nihayetinde toplumsal yaşamın tehlikeye girmesini sonuç vermektedir. Zira Müftüoğlu'ya (2005, s. 143) göre güvensizlik ortamının devam ettiği toplumların ayakta kalabilmeleri güçtür.

Sonuç olarak, kamu güvenliği açısından kalabalık yönetimi, büyük insan topluluklarının güvenli bir şekilde bir araya gelmesini ve dağılmasını sağlamak için kritik bir rol oynamaktadır. Etkili bir kalabalık yönetimi hem bireylerin güvenliğini hem de genel kamu düzenini korumaya yardımcı olur.

5.1. Kalabalık Yönetiminin Unsurları

Kalabalık yönetimi, insanların tesadüfi olarak veya bilerek bir arada bulunmaları ve bu insan gruplarının yönetilebilmesi sonucu ortaya çıkmış bir kavramdır. İnsanlar günlük aktivitelerini gerçekleştirirken, festivallere, toplu etkinliklere ya da gösterilere katılırken farklı insanlarla bir araya gelmekte ve kalabalığın oluşmasını sağlamaktadır. Genellikle birbirinden bağımsız olarak bir araya gelen insanların oluşturduğu kalabalıkların yönetilmesi, insanların günlük ihtiyaçlarını karşılamalarından huzurlu bir hayat sürmelerine ve nihayetinde kamu güvenliğinin sağlanmasına kadar etkili olmaktadır. Bu durum kalabalık yönetiminin başarılı bir şekilde sağlanabilmesi ile doğrudan ilişkilidir.

Bir kalabalığı yönetmek kapsamlı bilgi ve deneyim gerektiren uzmanlaşmış bir iştir ve kalabalığı oluşturan bireylerin yaşamları açısından oldukça önemli etkileri bulunmaktadır (Feliciani, Shimura & Nishinari, 2011, s. 9). Bu nedenle kalabalık yönetimi gelişigüzel veya sıradan yöntemlerle gerçekleştirilemez. Böyle bir durum kalabalıkların yönetilmesinde olumsuz sonuçların ortaya çıkmasına ve yaşanabilecek olaylarla kamu güvenliğinin zarar görmesine neden olabilir. Dolayısıyla kalabalık yönetiminin bilinçli bir şekilde profesyonel yöntemlerle gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Kalabalık yönetimde bazı unsurların dikkate alınması başarının sağlanması için oldukça önemlidir. Etkili bir kalabalık yönetimde dikkat edilmesi gereken unsurlar şunlardır (Professional Security Guard, 2023; Keskin, 2012, s. 49-50; Özcanlı, 2008, s. 125-128; Sağ Kara & Yıldırım, 2023, s. 1125-1127; Gündoğdu, 1985, s. 18; www.momentum-transport.com):

Önceden Planlama: Gerçekleştirilecek herhangi bir etkinlik öncesinde kalabalığın yönetimine dair iyi bir plan yapılmalıdır. Bu doğrultuda kalabalığın hareket edeceği rotalar, acil durum çıkışları, ilk yardım istasyonları ve diğer kritik alanlar önceden belirlenmelidir. Önceden planlama kalabalık yönetiminin etkinliğini artıracak önemli bir aşamadır.

Esneklik: Kalabalık yönetimine dair gerçekleştirilen planlar ne kadar mükemmel olursa olsun beklenmeyen durumların yaşanması ve planın revize edilmesi durumu yaşanabilir. Dolayısıyla kalabalık yönetimine dair gerçekleştirilen planların ve görevli personelin gerekli esnekliğe sahip olması gerekmektedir.

Etkili İletişim: Kalabalık yönetimde kalabalık ile etkili bir iletişim gerçekleştirilmelidir. Bu durum bir yandan kalabalık ile kurulacak irtibatın etkinliğini bir yandan da kalabalığın ne yapacağına bilinmesi açısından önemlidir.

Yeterli Personel: Kalabalık yönetimde kalabalığın türüne ve büyüklüğüne göre yeterli güvenlik ve destek personeli bulunmalıdır. İlgili personel, olası sorunları hızla tanımlayabilecek yeterliliğe sahip olmalı ve gerekli müdahale konusunda profesyonel olmalıdır.

Kalabalığın Psikolojisini Bilmek: Kalabalıklar farklı bireylerden oluşmaktadır ve belirli bir psikolojik yapıya sahiptir. Kalabalıkların neye nasıl tepki verebileceğini ve hangi durumların kargaşaya yol açabileceğini anlamak kalabalığın psikolojisini bilmek ile ilgilidir. Kalabalığın psikolojisini bilmek kalabalık yönetimi ile ilgili önleyici tedbirlerin başarı düzeyini artıracaktır.

Acil Durum Planlaması: Yangın, tıbbi acil durumlar ya da diğer tehlikeler için önceden planlanmış protokollerin olması gerekir. Kalabalıkların karşılaşacağı farklı olaylarda insanların kontrol altında tutulabilmesi ve olası büyük sorunların yaşanmaması adına acil durumlara dair bir planlamanın yapılması gerekmektedir.

Sınırlamaların Belirlenmesi: Kalabalığın yönlendirilmesi ve kontrol altında tutulması kalabalık yönetiminin temelini oluşturmaktadır. Kalabalığın bulunduğu ortamın fiziki şartları kalabalık yönetimi için önceliklidir. Belirli bir alana ne kadar insanın sığacağını ve güvenli bir şekilde nasıl hareket edeceğini belirlemek için kapasite sınırlamaları oluşturulmalıdır.

Teknolojinin Kullanılması: Kalabalık yönetimde çağın getirdiği teknolojik imkânlardan faydalanmak büyük başarılar sağlayabilmektedir. Bu doğrultuda kamera sistemleri, hareket sensörleri ve diğer teknolojik araçlar, kalabalığın hareketini izlemek ve potansiyel sorunları erken teşhis etmek için kullanılabilir.

Eğitim: Kalabalığın yönetimi konusunda görevli bulunan tüm personelin gerekli bilgi ve beceriye sahip olması gerekmektedir. Dolayısıyla güvenlik personelinin ve destek ekiplerinin düzenli olarak eğitim almaları, becerilerinin taze tutulması ve olası senaryolara hazırlıklı hale gelmeleri sağlanmalıdır.

Geribildirim: Geri bildirim gerçekleştirilen faaliyetin başarı durumunun değerlendirilmesi ve sonraki süreçlerde uygulanabilecek yöntemlerin geliştirilmesi açısından önem arz etmektedir. Dolayısıyla kalabalık yönetimi konusunda vatandaşlardan ve personelden geribildirim almak, gelecekteki kalabalık yönetimi stratejilerini geliştirmeye yardımcı olacaktır.

Kalabalık yönetimi, herkes için güvenli bir yaşam oluşturmak adına çok yönlü bir yaklaşım gerektirir. Özellikle önceden planlama, etkili iletişim ve yeterli eğitim, bu süreçte başarının anahtarlarıdır.

5.2. Kalabalıklara Müdahalede Uygulanan Yöntemler

Kalabalık yönetimi, dinamik bir süreçtir. Bu durum kalabalık yönetiminin sürekli gelişmesini ve değişmesini beraberinde getirmektedir. Kalabalık yönetimi kalabalığın yapısına bağlı olarak gerçekleştirilmektedir. Kalabalığın değişen niteliği süreç içerisinde kalabalık yönetiminin de değişimini beraberinde getirmektedir. Değişen yönetsel anlayış kalabalığa müdahale

yöntemlerinin de farklılaşmasına neden olmaktadır. Dolayısıyla kalabalığa tek bir müdahale yönteminden bahsetmek mümkün değildir. Kalabalığın niteliğine göre farklılaşan müdahale yöntemleri bulunmaktadır.

Kalabalıklara müdahaleyi kolluk kuvvetleri gerçekleştirmektedir. Bu süreçte güvenlik güçlerinin kullanacağı yöntem ve teknikler kalabalığın başarılı bir şekilde yönetilmesini sağlayabileceği gibi kalabalıkların daha fazla tepki vermesine de neden olabilir. Dolayısıyla güvenlik güçlerinin kalabalıklara müdahale konusunda gerçekleştirecekleri faaliyetlerin nasıl ve hangi aşamalarla gerçekleştirildiği oldukça önemlidir. Kalabalıklara müdahalede kullanılacak yöntemler şöyle sıralanabilir (Kalabalıkların Yönetimine İlişkin Yöntemler ve Standartlar, 2022, s. 18; IACP, 2009, s. 9; Still, 2014; AREM, 2007; Gündoğdu, 1985, s. 23):

Etkinlik Öncesi Planlama: Olası müdahaleler için önceden gerekli hazırlıkların yapılması gerekmektedir. Güvenlik güçlerinin nasıl hareket edeceklerine dair bir plan oluşturulmalıdır. Planlama sürecinde olay yerinin fiziksel yapısından, göstericilerin potansiyel hareket rotalarına kadar bütün unsurların değerlendirilmesi gerekmektedir.

Taktik Takımlar: Kalabalığa müdahalenin kolektif bir şekilde gerçekleştirilmesi olumsuz tepkilerin yaşanmasına neden olabilir. Bunun engellenmesi için küçük takımlar oluşturmak gerekir. Küçük ve hareketli güvenlik ekipleri, büyük bir kalabalık içinde potansiyel kışkırtıcıları hızla tanımlayabilir ve kalabalık yönetiminin başarısını artırabilir.

Gözetli Protokoller: Kalabalık yönetimde gözetli işlemi farklı tepkilere neden olabilir ve kalabalığın daha büyük olaylara yeltenmesini sağlayabilir. Aşırı güç kullanımını önlemek için, gözetli alma işlemlerini minimum düzeyde tutmak ve sadece kesinlikle gerekli olduğunda uygulamak gerekmektedir.

Komuta ve Kontrol: Kalabalığa müdahaleler bütüncül bir perspektif ile gerçekleştirilmelidir. Çünkü müdahale sırasında farklı paydaşların desteğine ihtiyaç duyulabilir. Acil durum ekipleri, medikal ekipler, trafik yönlendirme birimleri gibi farklı birimler arasında koordinasyon sağlanmalıdır.

Ölümcül Olmayan Güç Seçenekleri: Kalabalıklara müdahalede can kaybının önlenmesi amacıyla hangi araçların kullanılacağı önemli bir husustur. Müdahale sürecinde geleneksel silahlar yerine göz yaşartıcı gaz, plastik mermi veya su topları gibi ölümcül olmayan müdahale araçları kullanılmalıdır.

Kalabalıkların yapısı ve davranışları farklılık arz etmektedir ve sürekli değişmektedir. Bu durum kalabalık yönetimde kolluk güçlerinin olaylara müdahale yöntemlerini de etkilemektedir ve bir değişimi beraberinde getirmektedir. Önemli olan, her iki tarafın da sürekli olarak öğrenmesi, adapte olması ve barışçıl bir çözüm arayışında bulunmasıdır.

5.3. Kalabalığa Müdahalede Dikkat Edilmesi Gerekenler

Kalabalıklara müdahale şekli kalabalığın kontrolü üzerinde doğrudan etkilidir. Güvenlik güçleri kamu güvenliğini sağlamak için kalabalıkları yönetirken temel hak ve özgürlüklerin dengesini de göz ardı etmemelidir. Her kitlesel eylem kamu düzenini bozacak nitelikte değildir. Kamu güvenliği sağlayıcıları bunun bilincinde olmalı ve karşı grupların eylemlerine karşı bu bilinç ile hareket etmelidir (İrdem & Bayansar, 2022, s. 141).

Kalabalıklara müdahale öncesi ve müdahale sırasında dikkat edilmesi gereken birçok faktör bulunmaktadır. Bunlar maddeler halinde aşağıdaki şekilde sıralanabilir (ISARSOFT, 2024; Allen,

Pilnick & Silverzweig, 1969; Özcanlı, 2008, s. 122-125; Keskin, 2012, s. 47-48; Taşcı, 2013, s.131-134; www.agsprotect.com):

Psikolojik Dinamikler: Kalabalıklar, bireylerin kendi kişisel duygularının ötesine geçebilen kolektif duygulara sahip olabilirler. Dolayısıyla kalabalığın psikolojik dinamikleri, öncelikle müdahale öncesinde iyi gözlemlenmelidir. Müdahale başlamış olsa dahi kalabalığın psikolojik dinamiği kontrol altında tutulmalıdır ve iyi bir şekilde takip edilmelidir.

İyi İletişim: Kalabalıkla etkili iletişim, müdahale öncesinde kalabalık ile gerilimi azaltmada kritik bir rol oynamaktadır. Kolluk güçlerinin, kalabalıkla doğru bir iletişim kurabilmek için eğitilmiş olmaları ve uygun ekipmanlara sahip olmaları gerekir. İyi bir iletişim karşındaki kalabalığa kolluk otoritesinin üstünlüğünü ve profesyonelliğini kabul ettirebilir. Böylelikle müdahale esnasında kalabalığa karşı daha doğru bir tutum sergilenebilir.

Esneklik: Müdahale öncesinde ve sırasında grubun yapısına göre esneklik gösterilmelidir. Bu durum kalabalık davranışının kamu güvenliği için bir tehdit oluşturmadan kontrol altına alınmasını sağlayabilir.

Eğitim: Kolluk güçleri kalabalık yönetimi, sivil haklar ve orantılı güç kullanma konularında gerekli eğitimi almış olmalıdır. Eğitim, hem bireylerin haklarını korur hem de potansiyel tırmanmaları ve çatışmaları önler. Eğitim öncelikle müdahale öncesinde eylemlerin çatışmaya dönüşmeden sonlanması için çok önemlidir. Kolluk güçlerinin tutumu kalabalığın hareket tarzını belirlemektedir. Eğitim sayesinde kolluk güçleri kalabalığa karşı nasıl davranılacağını öğrenirler.

Teknolojik Destek: Dronlar, gözetim kameraları ve sosyal medya analizi gibi teknolojik araçlar, kalabalığın hareketlerini izlemek ve yönlendirmek için kullanılabilir. Müdahale öncesinde güvenlik kameraları ve dron tarzı görüntüleme cihazları sayesinde grubun içinde provokatör olup olmadığı tespit edilebilir ve müdahalenin ne zaman ve ne şekilde yapılacağı planlanabilir.

Kalabalık yönetiminde kolluk güçlerinin amacı, huzuru sağlamak ve bireylerin haklarını korumak olmalıdır. Kalabalığa müdahalede sayılan hususlara dikkat etmek, kalabalığın kontrol altında tutulması açısından stratejik öneme sahiptir

6. SONUÇ

Kamu güvenliği, toplumsal yaşamın temel gerekliliklerinden biri olarak, bireylerin can ve mal güvenliklerinin sağlanmasına ilişkin bir kavramdır. Toplumun tamamına yönelik sunulan bir hizmet olan kamu güvenliği, genel bir ifadeyle devlet tarafından sunulan güvenlik hizmetlerinden oluşmaktadır. Devletin yanı sıra özel güvenlik güçleri ve ülkenin içinde bulunduğu şartlara göre özel kuvvetler de kamu güvenliği konusunda görev alabilmektedir. Hak ve özgürlüklerin korunması, suç işlenmesinin engellenmesi, ekonomi, çevre, trafik vb. alanların insan yaşamı için yaşanabilir kılınmasını amaçlayan kamu güvenliği, bir arada bulunmanın temel gerekliliklerindedir.

Kamu güvenliği farklı nedenlerle bozulabilen ve ciddi tedbirler almayı gerektiren bir yapı sergilemektedir. Kamu güvenliğinin bozulmasının nedenlerinden birini kalabalık yönetiminin başarılı bir şekilde gerçekleştirilmemesi oluşturmaktadır. Kalabalık yönetimi, sayıca fazla insan gruplarının yönlendirilmesi, bir arada yaşayan insanlar için güvenli yaşam alanlarının oluşturulması ve huzurun sağlanması sürecidir. Kamu güvenliğinin sağlanmasında etkili olan kalabalık yönetiminde dikkate alınması gereken oldukça önemli hususlar bulunmaktadır. Bu hususlardan bazıları doğrudan kalabalık yönetiminin gerçekleştirilmesiyle ilgiliyken diğer bazıları ise kamu güvenliğinin sağlanmasına ilişkin temel sorumluluğa sahip organlarla ilgilidir.

Bu doğrultuda kamu güvenliği açısından etkin bir kalabalık yönetimde dikkat edilmesi gereken hususlar şöyle ifade edilebilir:

- Kalabalıklar bireysel tepkiden ziyade birliktelik duygusuyla hareket edebilirler. Bu durum özellikle siyasi gösterilerde veya spor etkinliklerinde daha belirgin bir şekilde ortaya çıkar. Kamu güvenliği açısından burada önemli olan husus, kalabalığın sahip olduğu psikolojinin bilinmesidir. Kalabalığın psikolojisini bilmek, kalabalığı yönetmeyi ve kamu güvenliğini sağlamayı kolaylaştırmaktadır.
- Etkili iletişim, kalabalıkların kamu güvenliği için bir sorun oluşturmamasında oldukça önemlidir. Etkili bir iletişim, kalabalıkla gerilimi azaltmak ve doğru bilgi akışını sağlamak için dikkate alınmak zorundadır. Dolayısıyla kalabalık yönetimde ilgili tarafların iletişime açık olmaları gerekmektedir.
- Kalabalık yönetimde kalabalığı oluşturan dinamiklerin bilinmesi gerekir. Her kalabalığı oluşturan dinamikler farklıdır. Bir protesto gösterisi, bir futbol maçı ya da bir konser, aynı yoğunlukta olsalar bile, farklı dinamiklere sahiptir. Kalabalığı oluşturan bireylerin siyasi, sosyal ve kültürel dinamiklerini bilmek kalabalığın yönetilmesinde kritik bir öneme sahiptir.
- Kalabalık yönetimde doğru yöntem ve stratejilerin belirlenmesi, bu yöntem ve stratejilerin sürekli güncellenmesi gerekmektedir. Her kalabalık, kendisine has özelliklere sahiptir. Dolayısıyla her bir kalabalık ortam için ayrı stratejiler ve yöntemler belirlenmelidir.
- Kalabalık yönetimi bütüncül bir yaklaşım ile gerçekleştirilmelidir. Dolayısıyla kalabalık yönetiminin sadece kolluk güçleriyle değil, organizatörler, yerel topluluklar ve diğer paydaşlarla işbirliği temelinde gerçekleştirilmesi gerekir.
- Kalabalık yönetimde teknolojinin getirdiği imkânlardan faydalanmak gerekir. Modern kalabalık yönetimde, teknolojinin rolü giderek artmaktadır. Kameralar, dronlar, yapay zekâ tabanlı analiz araçları ve daha pek çok teknolojik yenilik, kalabalık ortamların izlenmesi, analizi ve kontrolü için kullanılmalıdır.
- Kalabalık yönetimi bir süreç sonucunda gerçekleşmektedir. Bu doğrultuda kalabalığın sürekli olarak gözlemlenmesi, kalabalık akışının sağlanması, kalabalığın yönlendirilmesi ve kalabalığın olay çıkarmasına zemin hazırlayacak olumsuz durumların giderilmesi gerekmektedir.
- Kalabalığın yönetilmesinde etkin bir rolü bulunan güvenlik güçlerinin kalabalığın yönetilmesine ilişkin gerekli bilgi ve beceriye sahip olmaları gerekmektedir. Etkili bir kalabalık yönetimi, kalabalığın bilinmesi ve nasıl yönetilebileceğine dair gerekli donanıma sahip olmayı gerektirir. Bu doğrultuda başta güvenlik güçleri olmak üzere kalabalık yönetimde faaliyet gösteren tarafların gerekli eğitimleri almış olmaları oldukça önemlidir.

Kamu güvenliği, toplumun huzurunu ve düzenini sağlamak için devletin öncelikli görevleri arasında yer almaktadır. İnsanların yaşam sürdüğü kalabalık ortamların yönetimi, kamu güvenliği açısından önemli bir unsur olarak dikkate alınmalıdır. Kalabalık yönetimde görevli bulunan tüm paydaşların kalabalık yönetimine dair gerekli bilgi ve tecrübeye sahip olması kamu güvenliğinin sağlanabilmesi açısından gereklidir.

KAYNAKÇA

- Acar, H. (2018). Kamu güvenliği kavramı ve küresel terörün etkisiyle güvenlik politikalarında yeni paradigma arayışı. İçinde H. Acar (Editör), *Kamu Güvenliği Politikaları: Yerelden Küresele* içinde (ss. 1-22). Ankara: Nobel Yayınları.
- Açıkmeşe, S. (2018). Strateji ve güvenlik kavramları. *Strateji ve Güvenlik*. (s. 2-39), Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları
- Allen, R. F., Pilnick, S., & Silverzweig, S. (1969). Conflict resolution-team building for police and ghetto residents grand rapids, michigan, program. *Journal of Criminal Law and Criminology*, 60(2), 251-257.
- AREM, (2007). *Toplumsal olayları ve provokasyonları önleme rehberi*. https://www.icisleri.gov.tr/kurumlar/icisleri.gov.tr/IcSite/arem/Genel/dosyalar/Kitaplar/top_olay.pdf
- Arkonaç, S. A. (2008). *Sosyal psikolojide insanları anlamak*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Atalay, E. (1995). *Türkiye’de Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Özgürlüğü*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları.
- Aydın, A. H. (2004). Güvenlik hizmetlerinde özel güvenliğin yeri ve önemi. İçinde H. Akpınar (Editör), *1. Ulusal Özel Güvenlik Sempozyumu*. (ss. 57-70). Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi Yayınevi.
- Aydın, A. H. (2015). *Yönetim bilimi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Can, A., & Taşçı, U. (2016). Teoriler ışığında toplumsal olayların gelişimi ve yönetimi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 26(1), 151-170.
- Canetti, E. (1978). *Crowd and power*. New York: Seabury Press.
- Cinoğlu, H., & Güneş, İ. D. (2003). ABD’de ve İngiltere’de toplumsal olayları kontrol metodları ve Türkiye bakımından önemi. İçinde T. G. İçli & F. Karaosmanoğlu (Editörler), *Uluslararası Polislik ve İç Güvenlik*. (ss. 297-314). Ankara: Nobel Yayınları.
- Çetin, A. İ. (2007). Türkiye’de özel güvenlik hizmetlerinin yapısı ve sorunları [Yüksek Lisans Tezi]. Polis Akademisi.
- Dedeoğlu, B. (2004). Yeniden güvenlik topluluğu: benzerliklerin karşılıklı bağımlılığından farklılıkların birlikteliğine. *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 1(4), 1-21.
- Dündar, A. N. (1998). *Emniyet teşkilatı ve hizmetleri*. Ankara: Yiğit Ofset.
- Feliciani, C., Shimura, K., & Nishinari, K.(2021). *Introduction to crowd management*. Springer.
- Fındıklı, R., & Bilgiç, V. K. (2006). *İdare hukuku*. Ankara: Anadolu Yayıncılık.
- Fidan, İ. (2020). *Güvenliğin sağlanmasında güvenlik koruculuğu sisteminin yeri ve rolü* [Yüksek Lisans Tezi]. Selçuk Üniversitesi.
- Gemici, E. (2023). Cumhuriyetin 100. yılında kamu güvenliğinin dinamikleri: Katılım ve yönetim. *Kent Akademisi Dergisi*, 16(Special Issue for the 100th Anniversary of the Republic of Turkey), 01-18.
- Göksu, T. (2007). *Sosyal psikoloji*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Gül, S. K. (2010). Karşılaştırmalı ceza adaleti çalışmalarının suçla mücadeledeki rolü ve önemi. *Türk İdare Dergisi*, (466), 161-173.
- Gündoğdu, A. (1985). *Toplumsal olaylar ve çevik kuvvet* [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Güneş, M. (2019). Kamu özgürlüklerinin sınırlandırılmasında kamu güvenliği gerekçesinin hukukiliği. *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 27(3), 435-457.

- Güngör, S. (1992). *Bölgesel yapı itibariyle toplumsal olaylar* [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- <https://www.agsprotect.com/blog/crowd-management-strategies>
- <https://www.isarsoft.com/knowledge-hub/crowd-management>
- <https://www.momentum-transport.com/how-to-develop-effective-crowd-management-plans-that-prioritise-safety/>
- IACP (Law Enforcement Policy Center), (2009). *Crowd management*. The International Association of Chiefs of Police (IACP), Virginia.
- İçli, G. (2012). *Sosyolojiye Giriş*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- İrdem, İ., & Bayansar, R. (2022). Özgürlük-güvenlik ikilemi ve insan hakları bağlamında kolluğun toplumsal olay yönetimi. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 12(1), 140-155.
- İşgören, A. (2011). *Avrupa Birliği sürecinde toplantı ve gösteri yürüyüşleri özgürlüğü*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Jahoda, G. (2011). *Sosyal psikoloji tarihi*. (Çev. Ş. Ballı). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2014). *Sosyal psikolojiye giriş*. İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Kalabalıkların Yönetimine İlişkin Yöntemler ve Standartlar*, 18 Ekim 2022, https://www.icisleri.gov.tr/kurumlar/icisleri.gov.tr/IcSite/mulkiyeteftis//basili_yayinlar/110_TURKCE.pdf
- Kara, Ç. (2005). *Düşünceyi açıklama ve yayma özgürlüğünün aracı olarak toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı* [Yüksek Lisans Tezi]. Akdeniz Üniversitesi.
- Karaman, Ö., & Seyhan, K.(2001). Olumlu ve olumsuz yanları ile özel güvenlik hizmetleri. *Polis Bilimleri Dergisi*, 3(3), 149-173.
- Kayacı, M. (2019). Kamu yönetiminde etik bağlamında güvenlik hizmetleri etiğine bir bakış. *Sosyal Bilimler Akademik Dergisi*, 2(1), 50-69.
- Keskin, İ. (2012). *İstanbul'da meydana gelen toplumsal olayların değerlendirilmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Kızılyel, S. (2014). *Temel hak ve özgürlüklerin kısıtlanmasında kamu güvenliği ölçütü* [Doktora Tezi]. Polis Akademisi.
- Kocaoğlu, M. (2009). *Türkiye'de toplumsal olayların yönetilmesinde çevik kuvvet ve güvenlik şube müdürlüklerinin rolü* [Yüksek Lisans Tezi]. Polis Akademisi.
- Kulkarni, G. (2018). *Crowd management*. <https://www.slideshare.net/slideshow/crowd-management-86587008/86587008#12>
- Mayerfeld, J. (2009). The democratic legitimacy of international human rights law. *International & Comparative Law Review*, 19(1), 49- 88.
- Müftüoğlu, Ö. (2005). Güven ortamının bir toplum için önemi ve bunu engelleyen faktörler. *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 5(3), 143-159.
- Neocleous, M. (2006). *Toplumsal düzenin inşası*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- Özcanlı, T. (2008). *Avrupa Birliği sürecinde kamu düzenine yönelik toplumsal olaylarda polisin yeni rolü* [Yüksek Lisans Tezi]. Beykent Üniversitesi.
- Özdemir, A. (2016). Kamu düzeni ve kamu güvenliği kavramlarına analitik bir yaklaşım. *International Journal of Legal Progress*, 2(2), 1-20.

- Özel Güvenlik Temel ve Yenileme Eğitimi Kitabı*, (2022).
- Philips AL (2016) Prosperity and Monopoly on the Use of Force. Think Piece 02 Reflection Group. <https://library.fes.de/pdf-files/iez/12036.pdf> (14 Haziran 2021).
- Professional Security Guard (2023), *Why is crowd management important?*. <https://prosecurityguardcalifornia.com/why-is-crowd-management-important/>
- Püsküllüoğlu, A. (2010). *Arkadaş Türkçe sözlük*. Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Russell, B. (2008). *İnsanlığın geleceği*. İstanbul: Boğaziçi Yayınları.
- Sağ Kara, F., & Yıldırım, G. Ö. (2023). Sportif karşılaşmalarda (futbol) meydana gelen izdihamlar üzerine bir literatür taraması. *Afet ve Risk Dergisi*, 6(3), 1115-1130.
- Sayan, İ., & Sert Ö. A. (2023). Örgütlerde gruplar ve grup özellikleri. İçinde B. Hırlak (Editör), *Örgütsel Davranış II*. (ss. 269-300). Gaziantep: Özgür Yayınevi.
- Seçkin, O. (2001). *Devlet güvenliği ve haber alma*. Ankara: Polis Akademisi Başkanlığı Yayınları.
- Sevindik, A. (2005). *Kalabalık yönetimi*. İstanbul: Nüans Yayınları.
- Still, G. K. (2014). *Introduction to crowd science*. Taylor & Francis Group.
- Sunay, R. (2001). *Avrupa Sözleşmesinde ve Türk Anayasasında İfade hürriyetinin muhtevası ve sınırları*. Ankara: Pano Ofset.
- Taşcı, U. (2013). *Türkiye’de toplumsal olaylara müdahale politikasının analizi* [Doktora Tezi]. Polis Akademisi.
- Tokay A. M. (2012). Spor Tesis İşletmelerinde Etkinlik Yönetimi. İçinde H. Katırcı (Editör), *Spor Tesis İşletmesi Ve Saha Malzeme Bilgisi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu*, (1983).
- Töre, E. (2004). *Sosyo-kültürel yapının taşıyıcısı olarak eğitim, İngiliz döneminde Kıbrıs Türk Eğitim Kurumu (1878-1960)* [Doktora Tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Türk Dil Kurumu*, (2022). <https://sozluk.gov.tr/?ara=olay>
- Türkeli, G. (2019). *Kanuna aykırı toplantı ve gösteri yürüyüşü suçu* [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Uğur, A., & Geygüç, E. (2019). Tam kamusal bir mal olarak iç güvenlik hizmetleri: Türkiye’de iç güvenlik hizmetlerini sağlayan genel bütçeli kurumların harcamalarının değerlendirilmesi. *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 132-146.
- Urhal, Ö. (2009). *Küreselleşen dünyada güvenlik*. Ankara, Adalet Yayınevi.
- Ülken, H. Z. (1969). *Sosyoloji sözlüğü*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.